

УДК 78.071.1:929](73=161.1)(045)

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-11>

Ірина ПОЛЬСЬКА

доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри теорії та історії музики, Харківська державна академія культури, Бурсацький узвіз, 4, м. Харків, Україна, 61057

ORCID: 0000-0003-3546-5900

Хайюнь ЧЕНЬ

аспірант кафедри теорії та історії музики, Харківська державна академія культури, Бурсацький узвіз, 4, м. Харків, Україна, 61057

ORCID: 0000-0003-0183-9513

Бібліографічний опис статті: Польська, І., Чень, Х. (2024). Творча постать Олександра Черепніна у світовому науковому дискурсі. *Fine Art and Culture Studies*, 3, 74–81, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-11>

ТВОРЧА ПОСТАТЬ ОЛЕКСАНДРА ЧЕРЕПНІНА У СВІТОВОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ

Статтю присвячено визначенню проблемного дискурсу, пов'язаного з постаттю видатного композитора, піаніста, музичного теоретика й культурного діяча ХХ ст. Олександра Черепніна. **Актуальність** роботи детермінована масштабом мистецької постаті О. Черепніна, важливістю музикознавчого осягнення його життєтворчості, композиторської і музично-теоретичної спадщини та відсутністю системних історіографічних досліджень у цій проблемній царині. **Мета дослідження** – визначити історіографію досліджень життєтворчості й мистецького спадку Олександра Черепніна в світовому музичному дискурсі. **Методами дослідження** є історичний, історіографічний, системний та типологічний.

Наукова новизна полягає у створенні першої в українському музикознавстві системної історіографії світових досліджень у сфері **черепнінознавства** як окремого напрямку сучасної музикології. У роботі уперше в українській науці запропоновано типологію музикознавчих публікацій, присвячених творчій постаті, мистецькій діяльності та композиторській спадщині О. Черепніна.

Охарактеризовано стан вивченості цієї проблематики в світовому науковому дискурсі. Визначено основні типи праць: 1) біографії та мемуари; 2) музично-теоретичні розвідки аналітичного характеру; 3) інформаційно-довідкові матеріали; 4) інтерв'ю та публікації в періодичній пресі.

У **висновках** підкреслено, що творча особистість та мистецька спадщина Олександра Черепніна все більше привертають до себе увагу музикознавців Європи, Азії (передусім Китаю) та США. Зазначено, що сучасний світовий музичний дискурс, пов'язаний із творчою постаттю О. Черепніна, постійно зростає упродовж останніх десятиріч. Перспективи подальших досліджень пов'язані з маловивченими жанровими сферами доробку композитора, зокрема, з його оперною та балетною творчістю.

Ключові слова: Олександр Черепнін, музичне мистецтво, музикознавство, творча особистість, композиторська творчість, мистецька біографія, музичний аналіз.

Iryna POLSKA

Habilitated Doctor of Art Criticism, Professor, Professor at the Department of Theory and History of Music, Kharkiv State Academy of Culture, 4 Bursatsky Descent, Kharkiv, Ukraine, 61057

ORCID: 0000-0003-3546-5900

Haiyun CHEN

Postgraduate Student at the Department of Theory and History of Music, Kharkiv State Academy of Culture, 4 Bursatsky Descent, Kharkiv, Ukraine, 61057

ORCID: 0000-0003-0183-9513

To cite this article: Polska, I., Chen, H. (2024). Tvorcha postat Oleksandra Cherepnina u svitovomu naukovomu dyskursi [The creative figure of Aleksander Tcherepnin in the global scientific discourse]. *Fine Art and Culture Studies*, 3, 74–81, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-11>

THE CREATIVE FIGURE OF ALEXANDER TCHEREPNIN IN THE GLOBAL SCIENTIFIC DISCOURSE

The article is devoted to the definition of the problematic discourse associated with the figure of an outstanding composer, pianist, music theorist and cultural doer of the 20th century Alexander Tcherepnin. **The relevance** of the work is determined by the scale of the artistic figure of A. Tcherepnin, the importance of musicological understanding of his life work, compositional and music-theoretical heritage, and the lack of systematic historiographical research in this problematic area. **The purpose of the research** is to determine the historiography of studies of Alexander Tcherepnin's creativity and artistic heritage in the world musical discourse. **Research methods** are historical, historiographical, systematic and typological.

The scientific novelty consists in the creation of the first systematic historiography in Ukrainian musicology of world research in the field of the Tcherepnin Studies as a separate direction of modern musicology. In the work, for the first time in Ukrainian science, a typology of musicological publications devoted to the creative figure, artistic activity, and compositional heritage of A. Tcherepnin is proposed.

The state of study of this problem in the world scientific discourse is characterized. The main types of works are defined: 1) biographies and memoirs; 2) musical and theoretical explorations of an analytical nature; 3) information and reference materials; 4) interviews and publications in the periodical press.

The conclusions emphasize that the creative personality and artistic heritage of Alexander Tcherepnin increasingly attract the attention of musicologists in Europe, Asia (primarily China) and the USA. It is noted that the modern world musical discourse related to the creative figure of A. Tcherepnin has been constantly growing over the past decades. Prospects for further research are related to little-studied genre areas of the composer's work, in particular, with his opera and ballet works.

Key words: Alexander Tcherepnin, musical art, musicology, creative personality, composer's creativity, artistic biography, musical analysis.

Актуальність проблеми. Однією з найяскравіших творчих особистостей у світовому музичному мистецтві ХХ ст. є знаменитий піаніст, композитор, теоретик музики Олександр Черепнін (1899–1977). Ще понад півстоліття тому відомий австрійсько-швейцарський музикознавець Віллі Райх (Willi Reich), автор першої біографії композитора, назвав цього універсального музиканта «музичним громадянином світу» (*Musikalischen Weltbürger*) (Reich, 1970, с. 5). Таке визначення постаті О. Черепніна стало вже загальноприйнятим у світі. За право вважати митця «своїм» змагаються такі країни, як Франція, США, Китай тощо. Актуальність роботи детермінована масштабом мистецької постаті О. Черепніна, важливістю музикознавчого осягнення його життєтворчості, композиторської і музично-теоретичної спадщини та відсутністю системних історіографічних досліджень у цій проблемній царині.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Світовий музичний дискурс містить вже чимало праць, пов'язаних з постаттю Олександра Черепніна та його композиторською спадщиною. Втім, як зазначає китайсько-американська дослідниця Ю Менсі (*You Mengxi*), «досягнення цілісного розуміння життєвого досвіду та музичної творчості Черепніна представляє кілька проблем, які зберігаються й сьогодні» (You, 2024, с. 9). На її думку, узагальнення мис-

тецького доробку Черепніна є доволі складним, оскільки наукові розвідки за цим проблемним полем «географічно розкидані по Європі, Сполучених Штатах, Китаю та Японії та охоплюють понад століття» (You, 2024, с. 9), ускладнюючись до того ж мовними бар'єрами. Однак все більше дослідників в усьому світі звертаються саме до постаті цього неординарного музиканта, намагаючись розкрити всю значущість його особистості та мистецької спадщини.

Найпершу групу публікацій складають насамперед біографії О. Черепніна, створені авторами, які входили до близького оточення композитора, а також мемуарні публікації, що містять спогади про митця. Основоположними працями у цьому річизі є монографія Віллі Райха (*Willi Reich*) «Alexander Tcherepnin» (Reich, 1970), книга Енріке Альберто Аріаса (*Enrique Alberto Arias*) «Alexander Tcherepnin: A Bio-bibliography» (Arias, 1989) та його ж статті «The letters of Alexander Tcherepnin» (Arias, 1962), «Alexander Tcherepnin's Thoughts on Music» (Arias, 1982–1983); присвячена 70-річчю О. Черепніна стаття Ніколаса Слонімського (*Nicolas Slonimsky*) «Alexander Tcherepnin Septuagenarian» (Slonimsky, 1968), статті Гая Вюльнера (*Guy S. Wuellner*) «Alexander Tcherepnin, in Youth and Maturity» (Wuellner, 1981), Філіпа Реймі (Phillip Ramey, 1984), тощо. Особливу визначальну роль в осягненні життєвого й творчого шляху О. Черепніна та засадни-

чих принципів його композиторського мислення відіграють праці самого митця, насамперед його автобіографія «Alexander Tcherepnin: A Short Autobiography» (Tcherepnin, 1979), статті «Music in Modern China» (Tcherepnin, 1935), «Basic Elements of My Musical Language» (Tcherepnin, 1979) та ін.

Інший тип публікацій – музично-аналітичний – репрезентований у значній кількості теоретичних досліджень, число яких в останні десятиріччя постійно збільшується. Серед них слід відзначити праці відомих вчених: Гая Вюльнера – докторську дисертацію «The Complete Piano Music of Alexander Tcherepnin» (Wuellner, 1974), статті «The Theory of Interpoint» (Wuellner, 1978-1), «The Piano Concertos of Alexander Tcherepnin» (Wuellner, 1978-2; Wuellner, 1978-3), «A Chinese Mikrokosmos» (Wuellner, 1985) та Е. А. Ариаса «Alexander Tcherepnin's Thoughts on Music» (Arias, 1982-83), «The Symphonies of Alexander Tcherepnin» (Arias, 1986).

Вагомою складовою цього напрямку є численні праці дисертаційного рівня, написані музикознавцями різних країн світу. Серед них відмітимо дисертації Luo Yeou-Huey «The Influence of Chinese Folk and Instrumental Music on Tcherepnin's "Chinese Mikrokosmos"» (Luo, 1988), Susan R. Osborn «Alexander Tcherepnin: A Musical, Technical, and Pedagogical View of His Compositional Style (through Three Works of Progressive Difficulty)» (Osborn, 1993), Tianshu Wang «Alexander Tcherepnin's "Five Concert Studies": An homage to Chinese musical styles, instruments, and traditions» (Wang, 1999), Енн Кімберлі Веевстра (Anne Kimberly Veenstra) «The Nine-Step Scale of Alexander Tcherepnin: Its Conception, Its Properties, and Its Use» (Veenstra, 2009), Джошуа Лі Бедфорда (Joshua Lee Bedford) «Alexander Tcherepnin's First Symphony: Validating the Work within the Canon of Modern Symphonic Composition» (Bedford, 2013), Qin Ouyang «A Stylistic Analysis of Alexander Tcherepnin's Piano Concerto № 4, Op. 78, With an Emphasis on Eurasian Influences» (Ouyang, 2020), Грети Магвайр (Gretta Maguire) «Alexander Tcherepnin's Musical Footprint in Twentieth-Century China» (Maguire, 2022), You Mengxi «A comprehensive study of Alexander Tcherepnin's op. 71, Seven Songs On Chinese Poems with musical analysis and historical context» (You, 2024), та ін. На жаль, в українській музичній науці практично

відсутні розвідки з проблем життєтворчості О. Черепніна, окрім праць одного з авторів цієї статті (Чень Хайюнь, 2021; Чень Хайюнь, 2023).

Зауважимо, що оскільки основний матеріал статті присвячений саме висвітленню існуючої наукової літератури про О. Черепніна, автори вважають недоцільним детальний огляд її у даному структурному елементі публікації.

Мета дослідження – визначити історіографію досліджень життєтворчості й мистецького спадку Олександра Черепніна в світовому музичному дискурсі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існуючий у світовій музикології корпус праць, присвячених О. Черепніну, включає в себе загалом чотири основні типи публікацій: 1) біографії та мемуари; 2) музично-теоретичні розвідки аналітичного характеру; 3) інформаційно-довідкові матеріали; 4) інтерв'ю композитора та публікації в сучасній йому періодичній пресі.

Особливе місце серед усіх музикознавчих розвідок щодо життєвого й творчого шляху Черепніна посідає його автобіографія, написана самим композитором. За ствердженням китайської музикознавиці Mengxi You, митець почав працювати над створенням своєї автобіографії ще наприкінці 20-х років ХХ ст. і продовжував цю роботу упродовж усього свого життя (You, 2024, с. 9). Як зазначає дослідниця, «найперша автобіографія Черепніна була опублікована в Німеччині в 1928 р. Пізніше були опубліковані наступні розширені версії, включаючи скорочену французьку версію в 1947 році та більш розширене 158-сторінкове видання англійською мовою в 1962 році» (You, 2024, с. 9). Найбільш поширеним в наукових колах є останній варіант авторського тексту, відомий під назвою «A Short Autobiography» (Tcherepnin, 1979). Рукопис цієї праці, створений у 1964 р., був опублікований лише у 1979 р. (після смерті автора).

Першим біографом Олександра Черепніна став видатний австрійський музикознавець і музичний критик, учень Альбана Берга та Антона Веберна Віллі Райх (1898–1980), який у 1970 р. опублікував монографію, присвячену життєвому й творчому шляху митця (Reich, 1970). Будучи близьким другом Черепніна, Райх у своїй книзі висвітлює біографію композитора, ґрунтуючись насамперед на створеній митцем автобіографії (Tcherepnin, 1979).

Упродовж декількох десятиліть ця монографія вважалася найґрунтовнішою музикознавчою працею, присвяченою Олександрі Черепніну.

Наступний етап становлення наукової думки у даній проблемній царині пов'язаний з появою фундаментальної праці відомого музикознавця, колишнього студента О. Черепніна Енріке Аріаса (1941–2004) «Олександр Черепнін: біобібліографія» (Arias, 1989), перше видання якої вийшло у 1989 році. Ця публікація, яка містить багато надзвичайно цінної інформації, що базується на документальних матеріалах та бесідах із членами сім'ї, друзями й знайомими композитора, включає розгорнуту біографію митця, повний «хронологічний список творів з докладними відомостями про композицію та виконання та примітки до самої музики» (Wang, 1999), великий масив бібліографії (книги, статті самого О. Черепніна, каталоги створених до 1989 року досліджень про нього) та дискографії. Втім, Е. А. Аріас не обмежується вирішенням суто біобібліографічних задач, а й прагне до визначення художнього світогляду та особливостей авторського стилю Олександра Черепніна. На думку вченого, Черепнін як композитор є «добре відомим і часто виконуваним у Європі» (Ouyang, 2020, с. 10), втім «недооціненим у Сполучених Штатах» (You, 2024, с. 9). Тож для визначення справжньої значущості постаті митця, дослідник ретельно висвітлює «творчу філософію, техніку та естетику» (You, 2024, с. 9) О. Черепніна, базуючись на його власних висловлюваннях (насамперед на рукописі праці «Основні елементи моєї музичної мови») та композиторському доробку. Висвітленню життєвого й творчого шляху та мистецької особистості Олександра Черепніна присвячені також статті Аріаса «The letters of Alexander Tcherepnin» (Arias, 1962) та «Alexander Tcherepnin's Thoughts on Music» (1982–83), в яких розкриваються внутрішній світ композитора та факти його біографії.

Суттєвим внеском до вивчення творчої біографії О. Черепніна є й праці (Ramey, 1984) колишнього учня, а згодом близького друга композитора Філіпа Реймі (*Philipp Ramey*), відомого музикознавця, композитора, піаніста і музичного письменника, Почесного віце-президента Товариства Черепніна (*Tcherepnin Society*).

Значущим джерелом інформації про життєвий і творчий шлях О. Черепніна є написана

з нагоди його сімдесятиріччя стаття відомого музикознавця-теоретика, композитора й піаніста Ніколаса Слонімські (*Nicolas Slonimsky*) «Alexander Tcherepnin Septuagenarian» (Slonimsky, 1968), яка містить багато яскравих біографічних даних про композитора.

Одним з найбільш фундаментальних і масштабних джерел знання про життя та творчість О. Черепніна є антологія *Alexander Tcherepnin: A compendium* (Folkman, 1995), складена американським композитором, музикознавцем, музичним педагогом і культурним діячем, президентом Товариства Черепніна (*Tcherepnin Society*) Бенджаміном Фолькманом (*Benjamin Folkman*) за участі членів родини митця, його друзів і учнів. Відмінною ознакою цього збірника (уперше виданого у 1995 р.) є постійне оновлення матеріалів, що призводить до частого перевидання (останнє відбулося у 2021 р.).

Доволі вагомим є й **теоретико-аналітичний напрям** досліджень мистецької діяльності Олександра Черепніна, представлений численними науковими працями, спрямованими передусім на розкриття особливостей музичної мови композитора та детальний аналіз його окремих творів.

Особливу цінність являють собою рукописи та публікації самого О. Черепніна, насамперед його музично-теоретичні праці «Основні елементи моєї музичної мови» (Tcherepnin, 1979), у якій композитор визначає принципові засади власної творчості, а також статті «Music in Modern China» (Tcherepnin, 1935), де митець характеризує проблеми розвитку нової китайської музики.

Мистецька діяльність та творча спадщина Олександра Черепніна висвітлюються у багатьох дослідженнях європейських, американських і азійських (насамперед китайських) музикознавців. Особливе засадниче місце серед них посідають ґрунтовні праці відомого американського музикознавця, колишнього учня О. Черепніна Гая Вюльнера (*Guy S. Wuellner*). У своїх статтях вчений розкриває зміст створеної Черепніним теорії інтерпункту (Wuellner, 1978-3), надає музикознавчий аналіз багатьох творів композитора, зокрема фортепіанних концертів (Wuellner, 1978-1; Wuellner, 1978-2), фортепіанного циклу *A Chinese Mikrokosmos* (Wuellner, 1985), фортепіанних етюдів, багате-лей, творів для віолончелі і фортепіано, вокаль-

них творів, тощо. «Вичерпним путівником з фортепіанної музики Олександра Черепніна» (Ouyang, 2020, с. 11) є докторська дисертація Вюльнера (Wuellner, 1974), яка є першою музикознавчою працею, що «грунтовно висвітлює всю фортепіанну музику Черепніна» (Ouyang, 2020, с. 11).

Вагомим внеском до теоретичного осягнення композиторської творчості О. Черепніна є статті Е. А. Аріаса «The Symphonies of Alexander Tcherepnin» (Arias, 1986) та «Vom Spaß Und Ernst: Alexander Tcherepnin's Last Major Vocal Composition» (Arias, 2006), в яких глибоко та виразно охарактеризовано симфонічну спадщину композитора та його вокальний доробок.

Важливим чинником наукового осягнення мистецької діяльності О. Черепніна є поява низки дисертаційних праць аналітично-узагальнюючого характеру, присвячених композиторській творчості Черепніна. Одними з перших з них є дисертації Рут Норман (*Ruth Norman*) «Фортепіанний стиль Олександра Черепніна» (*The Piano Style of Alexander Tcherepnin*) (Norman, 1953), Гая Вюльнера *The Complete Piano Music of Alexander Tcherepnin* (Wuellner, 1974) та Домініка Тронсена (*Dominique Troncín*) «Твори для фортепіано соло Олександра Черепніна» (*L'oeuvre pour piano seul d'Alexander Tcherepnine*) (Troncín, 1985).

Чималу кількість дисертацій, присвячених розкриттю різних аспектів творчості Олександра Черепніна, створено у період з кінця 80-х років ХХ ст. до сьогодення американськими, європейськими і китайськими дослідниками. Так, Джошуа Лі Бедфорд (*Joshua Lee Bedford*) у своїй дисертації розглядає Першу симфонію О. Черепніна у контексті сучасного симфонізму (Bedford, 2013). Кімберлі Енн Веенстра (*Kimberly Anne Veenstra*) розкриває специфіку дев'ятиступеневої гами Черепніна, визначаючи унікальність теоретичної думки композитора та його величезний внесок до музичного мистецтва ХХ–ХХІ ст. (Veenstra, 2009). Сьюзен Осборн (*Susan R. Osborn*) зосереджує свою увагу на технологічних та педагогічних аспектах композиційного стилю митця (Osborn, 1993). Цін Оуян (*Qin Ouyang*) визначає стилістичні особливості фортепіанного концерту № 4, Оп. 78, розглядаючи їх у контексті євразійських впливів (Ouyang, 2020). На

відміну від цього, головним аспектом дослідження сольної фортепіанної музики Олександра Черепніна у дисертації Марти Ренн (*Martha Wrenn*) є виконавський аналіз творів композитора.

Питанням висвітлення творчої постаті та мистецького шляху Олександра Черепніна, а також аналізу його музичного світогляду та композиторської творчості присвячені також статті та інші публікації Р. Барнета (*Rob Barnett*), Хорста Шольца (*Horst A. Scholz*), Роберта Лейтона (*Robert Layton*), С. Льюїса й М. Грешама (*C. Lewis, M. Gresham*), Джона Саймона (*John Simon*), Жан-Марка Варшавски (*Jean-Marc Warszawski*), Юліуса Вендера (*Julius Wender*), тощо.

Суттєвою складовою багатьох досліджень є визначення взаємозв'язків Олександра Черепніна з Китаєм та з китайським музичним мистецтвом. Цій проблематиці присвячено значну кількість праць різного рівня (у тому числі, дисертаційних), написаних здебільшого китайськими музикознавцями.

Так, Чанг Чі-Чжен (*Chang Chi-Jen*) у своїй дисертації характеризує вплив Олександра Черепніна на сучасне китайське музичне мистецтво. Близькою за проблематикою є дисертація американської дослідниці Грети Магуайр (*Gretta Maguire*), в якій висвітлюються музичні наслідки перебування О. Черепніна у Китаї (Maguire, 2022). Наближеною до зазначених праць є й присвячена віддзеркаленню китайської культури в західній фортепіанній та камерній музиці ХХ століття дисертація Сан Сюер (*Sun Xueer*), у якій приділено увагу творчості О. Черепніна. Ван Вень (*Wang Wen*) досліджує насамперед значення діяльності Черепніна в Китаї та Японії з точки зору музичної освіти.

Інші науковці у своїх дисертаційних працях акцентують увагу на аналізі окремих конкретних творів О. Черепніна. Так, Тяньшу Ванг (*Tianshu Wang*) у своїй дисертації аналізує фортепіанний цикл О. Черепніна «П'ять концертних етюдів», розглядаючи його як своєрідну данину композитора китайським музичним стилям, інструментам і традиціям (Wang, 1999). Дослідженню цього значущого твору присвячено також дисертацію Вікі Чан (*Vicky Chan*). Люо Єу-Хуей (*Luo Yeou-Huey*) висвітлює впливи китайської народно-інструментальної

музики на «Китайський Мікрокосмос» Черепніна (Luo, 1988). Ю Менсі (*You Mengxi*) поєднує теоретико-аналітичне дослідження вокального циклу О. Черепніна «Сім пісень на вірші китайських поетів», ор. 71, із висвітленням історичного контексту його створення (You, 2024).

Висвітленню взаємозв'язків Олександра Черепніна з культурою та музичним мистецтвом Китаю та Японії присвячено й публікації Чжан Міньдун і Янг Лікінг (*Jiang Mingdun, Yang Liqing*), Саяко Кумазава (*Sayako Kumazawa*), Лянь Маочун (*Liang Maochun*), Ляо Фусю (*Liao Fushu*), Цян Ренкан (*Qian Renkan*), Цян Ренпін (*Qian Renpin*), Сун Хай (*Sun Hai*), Хе Ілінь (何依霖), Сяо Юмея (*Xiao Youmei*), Янь Хон-Лун, Сімо Мікконена та Джона Вінзенбурга (*Yang Hon-Lun, Simo Mikkonen and John Winzenburg*) та ін.

Неоціненним джерелом інформації про композиторську спадщину О. Черепніна є складений Лілі Чоу (Lily Chou) повний **універсальний каталог** творів митця, де систематизовано увесь його творчий доробок.

Як слушно зазначає дослідниця *You Mengxi*, у сучасному музикознавстві склався окремий самостійний напрям – «черепнінознавство» («*the Tcherepnin Studies*») (You, 2024, с. 14), який набуває все більшої значущості.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Творча постать видатного композитора, піаніста, музичного теоретика й культурного діяча ХХ ст. Олександра Черепніна все більше

й більше привертає до себе увагу музикознавців Європи, США, Китаю, Японії та інших країн світу.

Сучасний світовий музичний дискурс, пов'язаний із творчою особистістю О. Черепніна, його мистецькою біографією, теоретичною концепцією та композиторським спадком, є доволі значним і упродовж останніх десятиріч постійно збільшується. Його проблематика включає в себе чотири основні типи наукових праць: 1) біографії та мемуари; 2) музично-теоретичні розвідки аналітичного характеру; 3) інформаційно-довідкові матеріали; 4) інтерв'ю композитора та публікації в сучасній йому періодичній пресі. Йдеться вже про формування *черепнінознавства* як окремого напрямку сучасної музичної науки.

Останнім часом у світовій музикології з'являється багато досліджень, у тому числі дисертаційних, які розкривають різноманітні аспекти мистецької діяльності та композиторської творчості О. Черепніна.

Втім переважна частина творчої спадщини митця дотепер ще не стала об'єктом уваги науковців і чекає на своїх дослідників. Тож перспективи подальших досліджень можуть бути пов'язаними з маловивченими (чи фактично невивченими у музикознавстві) жанровими сферами доробку композитора, – зокрема, з його оперною та балетною творчістю, а також із зверненням науковців до деяких маловідомих фактів його творчої біографії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чень Хайюнь. *Ладогармонічна концепція композиторської творчості Олександра Черепніна*. Культура України : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. Шейка. Харків : ХДАК, 2021. Вип. 73. С. 121–127.
2. Чень Хайюнь. *Композиторська творчість Олександра Черепніна: періодизація та жанрово-тематична характеристика*. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка. Дрогобич : Гельветика, 2023. Вип. 70. Т. 2. С. 143–149.
3. *Alexander Tcherepnin: A Short Autobiography (1964)*. Tempo. 1979. № 130. Pp. 12–18.
4. Arias E. A. *Alexander Tcherepnin: A Bio-bibliography*. New York : Greenwood Press Inc., 1989. 264 p.
5. Arias E. A. *Alexander Tcherepnin's Thoughts on Music*. Perspectives of New Music. Vol. 21. № 1/2. 1982–83. Pp. 138–144.
6. Arias E. A. *The Symphonies of Alexander Tcherepnin*. Tempo. 1986. № 158. Pp. 23–31.
7. Arias E. A. *The letters of Alexander Tcherepnin*. Tempo, No.61/62 (Spring-Summer, 1962): 17. URL: <http://www.jstor.org/pallas2.tcl.sc.edu/stable/944079>.
8. Arias, Enrique Alberto. *Vom Spaß Und Ernst: Alexander Tcherepnin's Last Major Vocal Composition*. Journal of Singing 62 no. 3. 2006, January-February. Pp. 279–84.
9. Bedford J. L. *Alexander Tcherepnin's First Symphony: Validating the Work within the Canon of Modern Symphonic Composition* : a thesis ... for Master of Arts. Athens, Georgia, 2013. 69 p.
10. Folkman, Benjamin. *Alexander Tcherepnin: A compendium*. Including a newly annotated first English-language edition of A. Tcherepnin by Willi Reich translated from the German by Mosco Garner, Marjorie Glock and Benjamin

Folkman and extensive supplementary biographical and analytical material with numerous extracts from the composer's own published and unpublished writings. New York: The Tcherepnin Society, Inc., 1995. 419 p.

11. Luo Yeou-Huey. *The Influence of Chinese Folk and Instrumental Music on Tcherepnin's "Chinese Mikrokosmos"*: a thesis ... of Doctor of Musical Arts. Denton, Texas, 1988. 100 p.

12. Maguire G. *Alexander Tcherepnin's Musical Footprint in Twentieth-Century China* : a thesis ... for Master of Music. Middle Tennessee, 2022. 79 p.

13. Norman, Ruth. *The Piano Style of Alexander Tcherepnin*. University of Rochester, 1953. 55 p.

14. Osborn, S. R. *Alexander Tcherepnin: A Musical, Technical, and Pedagogical View of His Compositional Style (through Three Works of Progressive Difficulty)*. PhD diss., Northwestern University, 1993.

15. Ouyang Q. *A Stylistic Analysis of Alexander Tcherepnin's Piano Concerto № 4, Op. 78, With an Emphasis on Eurasian Influences* : Doctoral dissertation. South Carolina, 2020. 88 p.

16. Ramey Ph. *Alexander Tcherepnin*. Ovation, 1984, May.

17. Ramey Ph. *Alexander Tcherepnin (1899–1977)*. The Tcherepnin Society. URL: https://www.tcherepnin.com/alex/bio_alex.htm

18. Reich, W. *Alexander Tcherepnin*. Bonn: M.P. Belaieff, 1970. 120 S.

19. Slonimsky N. *Alexander Tcherepnin Septuagenarian*. Tempo. 1968. № 87. P. 16–23.

20. Tcherepnin A. *Basic Elements of My Musical Language* (1962). The Tcherepnin Society. URL: https://www.tcherepnin.com/alex/basic_elem1.htm

21. Tcherepnine A. *Music in Modern China*. The Musical Quarterly, 1935. Vol. 21, № 4. Pp. 391–400.

22. Troncin, Dominique. *L'oeuvre pour piano seul d'Alexandre Tcherepnine*. Thèse sous la direction de Manfred Kell (1929-1999). UFR de Musique et Musicologie, Université Paris 4, Paris 1985. 160 p.

23. Veenstra, A. K. *The Nine-Step Scale of Alexander Tcherepnin: Its Conception, Its Properties, and Its Use* : a thesis ... PhD. The Ohio State University, 2009. 215 p.

24. Wang T. *Alexander Tcherepnin's "Five Concert Studies": An homage to Chinese musical styles, instruments, and traditions* : a thesis. The University of Arizona, 1999. 140 p.

25. Wuellner G. S. *Alexander Tcherepnin, in Youth and Maturity: Bagatelles, Opus 5, and Expressions, Opus 81*. Journal of the American Liszt Society 9 (June 1981): 88–94.

26. Wuellner G. S. *A Chinese Mikrokosmos*. College Music Symposium. 1985. Vol. 25. Pp. 130–143.

27. Wuellner, Guy S. *The Complete Piano Music of Alexander Tcherepnin: An Essay Together with A Comprehensive Project in Piano Performance*. Doctor's dissertation (DMA). The University of Iowa, 1974. URL: <https://search-proquest-com>

28. Wuellner G. *The Piano Concertos of Alexander Tcherepnin: Part I*. American Music Teacher. 1978. Vol. 27. № 6. Pp. 11–13.

29. Wuellner G. *The Piano Concertos of Alexander Tcherepnin: Part Two*. American Music Teacher. 1978. Vol. 28. № 1. Pp. 18–21.

30. You Mengxi. *A comprehensive study of Alexander Tcherepnin's op. 71, Seven Songs On Chinese Poems with musical analysis and historical context*. Dissertation ... Doctor of Musical Arts. Boston University, 2024. 183 p.

REFERENCES:

1. Chen Haiyun (2021). *Ladoharmonichna kontseptsiya kompozytorskoyi tvorhosti Oleksandra Cherepnina* [Mode harmonic concept of Oleksandr Cherepnin's composer creativity]. *Culture of Ukraine*. Kharkiv: Vyp. 73. [in Ukrainian]

2. Chen Haiyun (2024). *Kompozytorska tvorhost Oleksandra Tcherepnina: periodyzatsiia ta zhanrovo-tematychna kharakterystyka*. [Aleksander Tcherepnin's composer creativity: periodization and genre-thematic characteristics]. *Actual problems of humanitarian sciences*: Vyp. 73. [in Ukrainian]

3. *Alexander Tcherepnin: A Short Autobiography (1964)*. Tempo. 1979. № 130. Pp. 12–18.

4. Arias E. A. *Alexander Tcherepnin: A Bio-bibliography*. New York : Greenwood Press Inc., 1989. 264 p.

5. Arias E. A. *Alexander Tcherepnin's Thoughts on Music*. Perspectives of New Music. Vol. 21. № 1/2. 1982–83. Pp. 138–144.

6. Arias E. A. *The Symphonies of Alexander Tcherepnin*. Tempo. 1986. № 158. Pp. 23–31.

7. Arias E. A. *The letters of Alexander Tcherepnin*. Tempo, No.61/62 (Spring-Summer, 1962): 17 <http://www.jstor.org/pallas2.tcl.sc.edu/stable/944079>.

8. Arias, Enrique Alberto. *Vom Spaß Und Ernst: Alexander Tcherepnin's Last Major Vocal Composition*. Journal of Singing 62 no. 3. 2006, January-February. Pp. 279–84.

9. Bedford J. L. *Alexander Tcherepnin's First Symphony: Validating the Work within the Canon of Modern Symphonic Composition* : a thesis ... for Master of Arts. Athens, Georgia, 2013. 69 p.

10. Folkman, Benjamin. *Alexander Tcherepnin: A compendium*. Including a newly annotated first English-language edition of A. Tcherepnin by Willi Reich translated from the German by Mosco Garner, Marjorie Glock and Benjamin Folkman and extensive supplementary biographical and analytical material with numerous extracts from the composer's own published and unpublished writings. New York: The Tcherepnin Society, Inc., 1995. 419 p.
11. Luo Yeou-Huey. *The Influence of Chinese Folk and Instrumental Music on Tcherepnin's "Chinese Mikrokosmos"*: a thesis ... of Doctor of Musical Arts. Denton, Texas, 1988. 100 p.
12. Maguire G. *Alexander Tcherepnin's Musical Footprint in Twentieth-Century China* : a thesis ... for Master of Music. Middle Tennessee, 2022. 79 p.
13. Norman, Ruth. *The Piano Style of Alexander Tcherepnin*. University of Rochester, 1953. 55 p.
14. Osborn, S. R. *Alexander Tcherepnin: A Musical, Technical, and Pedagogical View of His Compositional Style (through Three Works of Progressive Difficulty)*. PhD diss., Northwestern University, 1993.
15. Ouyang Q. *A Stylistic Analysis of Alexander Tcherepnin's Piano Concerto № 4, Op. 78, With an Emphasis on Eurasian Influences* : Doctoral dissertation. South Carolina, 2020. 88 p.
16. Ramey Ph. *Alexander Tcherepnin*. Ovation, 1984, May.
17. Ramey Ph. *Alexander Tcherepnin (1899–1977)*. The Tcherepnin Society. URL: https://www.tcherepnin.com/alex/bio_alex.htm
18. Reich, W. *Alexander Tcherepnin*. Bonn: M.P. Belaieff, 1970. 120 S. [In German]
19. Slonimsky N. *Alexander Tcherepnin Septuagenarian*. Tempo. 1968. № 87. P. 16–23.
20. Tcherepnin A. *Basic Elements of My Musical Language* (1962). The Tcherepnin Society. URL: https://www.tcherepnin.com/alex/basic_elem1.htm
21. Tcherepnine A. *Music in Modern China*. The Musical Quarterly, 1935. Vol. 21, № 4. Pp. 391–400.
22. Troncin, Dominique. *L'oeuvre pour piano seul d'Alexandre Tcherepnine*. Thèse sous la direction de Manfred Kerkel (1929-1999). UFR de Musique et Musicologie, Université Paris 4, Paris 1985. 160 p. [In French]
23. Veenstra, A. K. *The Nine-Step Scale of Alexander Tcherepnin: Its Conception, Its Properties, and Its Use* : a thesis ... PhD. The Ohio State University, 2009. 215 p.
24. Wang T. *Alexander Tcherepnin's "Five Concert Studies": An homage to Chinese musical styles, instruments, and traditions* : a thesis. The University of Arizona, 1999. 140 p.
25. Wuellner G. S. *Alexander Tcherepnin, in Youth and Maturity: Bagatelles, Opus 5, and Expressions, Opus 81*. Journal of the American Liszt Society 9 (June 1981): 88–94.
26. Wuellner G. S. *A Chinese Mikrokosmos*. College Music Symposium. 1985. Vol. 25. Pp. 130–143.
27. Wuellner, Guy S. *The Complete Piano Music of Alexander Tcherepnin: An Essay Together with A Comprehensive Project in Piano Performance*. Doctor's dissertation (DMA). The University of Iowa, 1974. URL: <https://search-proquest-com>
28. Wuellner G. *The Piano Concertos of Alexander Tcherepnin: Part I*. American Music Teacher. 1978. Vol. 27. № 6. Pp. 11–13.
29. Wuellner G. *The Piano Concertos of Alexander Tcherepnin: Part Two*. American Music Teacher. 1978. Vol. 28. № 1. Pp. 18–21.
30. You Mengxi. *A comprehensive study of Alexander Tcherepnin's op. 71, Seven Songs On Chinese Poems with musical analysis and historical context*. Dissertation ... Doctor of Musical Arts. Boston University, 2024. 183 p.